ఇదే చిన్నతనం

శ్రీమతి దామోజీపురపు లక్ష్మీనరసమ్మగారు

౧

వెంకాయమ్మగారు తులసికోటవద్ద వత్తులు చేస్తూ మధ్యమధ్య మనుమరాలితో కబుర్లు చెపుతూ గోవింద నామాలు పాడుకుంటూ కూర్చున్నది. ఒక చరణమన్నా సాగకుండా లలిత మాటలు సాగుతూవున్నాయి.

"బామ్మా! విజయదశమి ఇంకా ఎన్నిరోజులుందే? మేము బొమ్మలుపెట్టుకోటం ఎప్పుడమ్మా ఇంకాను? మాఅక్క రాలేదు. ఇంకెప్పుడువస్తుందో తెలియదు. చెబుదూ?" అంది లలిత.

"బొమ్మలు ఎల్లుండే పెట్టడం. మీఅక్కను, పిల్లను తీసుకునివస్తానని మీబావ వ్రాశాడుట ఉత్తరం."

"బామ్మా! అచ్చంగా మనఇల్లు పెళ్లివారి ఇల్లులా కలకల్లాడుతూవుందే."

"మనఇల్లు ఒక్కటేనా, తల్లీ! ఈహిందూదేశమంతా ఆ మహాతల్లి రాకచేత కలకల్లాడుతూ ఉంటుందమ్మా!"

"బామ్మా! ఎవరే ఆమహాదేవి? ఆమెపేరు ఎవ్వరు? ఎక్కడున్నదో ఆమె? అంతాసరీగ్గా చెబుదూ, వింటాను."

"ఆమెపేరు ఏమని చెప్పమన్నావు? అనంతనామధారిణి; ఈశ్వరునిపత్ని; మహాపతివ్రత. ఆదేవి స్వరూపాన్ని ధ్యానిస్తే అన్నిపాపాలు పోతాయమ్మా! ఆమెను తలచినమాత్రాన అన్నికోరికలు ఫలిస్తాయమ్మా! నువ్వు ఎప్పుడూ తలుచుగో అమ్మా! మంచిమొగుడువస్తాడు. త్వరగా పెళ్లిఅవుతుంది."

పెళ్లిపేరుచెప్పగానే-హిందూబాలకి సహజభూషణమైన-సిగ్గు ఆవరించింది లలితని. ముసిముసినవ్వులు దాచి కపటకోపములో లలిత బామ్మమీద ధుమధుమలాడింది. "చాల్లేదమ్మా! సరిగా చెబుదూ. లేకపోతే పోతాను. ఇంకా ఆడుకోవాలి" అంది లలిత.

"ఇంకా ఏమిచెప్పమన్నావు?" అంది బామ్మ.

"ఈవిజయదశమిరోజుల్లో ఎందుకు పూజచెయ్యాలి ఆవిణ్ణి. ఆదేవి చేసినపనులు చెప్పమ్మా!" అంది లలిత.

"పూర్వం మహిషాసురుడనే రాక్షసుడుండేవాడుట. ఎంతో దుర్మార్గుడైనవాడితో యుద్ధముచేసి ఈదేవి వాణ్ణి సంహరించినరోజే విజయదశమి. ఆమె సంతసముకొరకే దేవీనవరాత్రములు జరుపుతారు. లోకకళ్యాణియైన ఆదేవినిపూజించి ప్రజలందరు భక్తిని, ముక్తిని అన్నిసద్గుణాలు పొందుతారమ్మా!"

"అక్కా! అక్కా! నువ్వు రావూ? నేవెడుతున్నాను ఆడుకోటానికి" అని సుదర్శనం పిలిచేడు లలితని.

"బామ్మోయి! అడుగో సుదర్శనంవచ్చేడు. అయిదయింది, బాబు! నేవెడతా ఆడుకోటానికి" అని వెళ్లింది లలిత.

వెంకాయమ్మగారు బుట్టపుచ్చుకుని లోపలికివెళ్లింది.

౨

గోపాలంగారికి ఇరువురుకొమార్తెలు, ఒకకొడుకూను. పెద్దకూతురు సత్యబాల. కాపురము చేయుచున్నది. రెండవదామె లలిత. కొడుకుపేరే సుదర్శనం. వెంకాయమ్మగారు, కోడలు జగదాంబ ఎడ్డెమొగము పెడమొగముగాక ఎంతో కలిసిమెలిసేయుంటారు. అనుకూలమైన కుటుంబం.

పెద్దకూతురు బాలకి మేనరికం చేశారు. లలితకి ఇంకా సంబంధం కుదురలేదు. పిల్ల తెలివితేటలు చూసి ఏనిర్భాగ్యుడికో ముడిపెట్టలేక వెతుకుతూయున్నారు.

బాల సంకురాత్రికివచ్చింది. మళ్లీ రానిమూలాన్ని తండ్రి పదిఉత్తరాలు వ్రాయగా పెద్దబ్రహ్మాండం మీద తీసుకొస్తానన్నాడు పెద్దల్లుడు. వచ్చేరోజు వచ్చింది.

మహా ఆడావిడిగాఉన్నారు లలితా సుదర్శనవునూ. అక్కగారు రాగానే చూపించాలని గిలకల బద్దా, క్రొత్తచొక్కాల్లు డ్రాయరుదగ్గిర పెట్టేడు సుదర్శనం. లలిత కంగారు చెప్పశక్యములేకుండాయుంది. బొమ్మలదగ్గిర పూజకు అన్నీ సిద్ధంచేసింది. పదిగంటలయింది. ఇహ అక్కగారువస్తుందని ఇంట్లోంచి వీథిలోకి వీథిలోంచి ఇంట్లోకి ఇద్దరూ తిరుగుతూయున్నారు. వీథిలోకి ఏబండీవచ్చినా "అదుగో నేవ్వా అక్కవచ్చిం" దనగానే లలిత వెనక్కి తిరిగిచూడగానే "మొగుణ్ణివెతుక్కుందోయి, వోతాయిలారు" అని ఉడికిస్తున్నాడు సుదర్శనం. ఆమాటకి ఇద్దరికీ ద్వంద్వయుద్ధం జరుగుతూయుంది.

ఇంతలో బండివచ్చి ఆగింది గుమ్మంలో. కూతురు శ్యామలనిఎత్తుకుని దిగింది బాల. గుమ్మంలోకి లలితాసుదర్శనులిద్దరూ వక్కఅంగలో పరుగెత్తేరు. శ్యామలని బలవంతంగా తీసుకుపోయింది లలిత.

సూటుకేసు సుదర్శనం లోపలకితెచ్చేడు. కూతుర్ని చూసి పొంగిపోయింది జగదాంబ. "రా, అమ్మా! మీఆయనేడీ? కాళ్లుకడుక్కోండి. పిల్ల ఏదీ? మీనాన్నగారువ్రాసిన ఉత్తరాలు అందేయా?" ప్రశ్న మీదప్రశ్న. తల్లిప్రాణము.

"ఆ, అందేయి. అప్పుడేవద్దామనుకున్నాము. వారికి శలవులేక రాలేదు. బామ్మేది? లోపలవుందా?"

"మీబామ్మ మడిగట్టుకుంటూన్నారు. మీరుకూడా లేండి. వంటయింది. లలితా! మీబావకీ, నాన్నగారికి నీళ్లుతోడు. ఏదీ చిట్టితల్లిని యిల్లా తీసుకురా."

"పిన్నీ! మనుమరాలు వచ్చిందేవిటి? మీగుమ్మంలో బండి ఆగింది" అని ప్రక్కయింటి సూరమ్మ స్నానంచేస్తూయున్న వెంకాయమ్మగారిని అడిగింది.

"మరేనమ్మా! రామారావు బాలని, పిల్లనితీసుకుని ఈబండిలోనేవచ్చేడు" అని సమాధానంచెప్పి గబగబా లోపలకువెళ్లింది.

విజయదశమిపండుగలు పరమానందంగా వెళ్లేయి. ఏకాదశినాడుబయలుదేరేడు రామారావు. బాలని పౌర్ణమివెళ్లిన విదియనాడు పంపమని మామగారితో చెపుతూయున్నాడు.

"విదియనాడు లలిత పుట్టినరోజుపండుగ. అదిగాక అట్లతద్దినోము నోచుకోవాలి. వచ్చివార్ధంరోజులయినా కాలేదు. దీపావళివెళ్లగానే పంపుతాములే" అని సర్ది చెప్పింది అల్లుడికి జగదాంబ.

సరేనని వెళ్లేడు రామారావు శ్యామలని ముద్దుపెట్టుకుని.

3

నేడు అట్లతద్దిభోగి. లలితపుట్టినది ఆరోజేగనుక అందరు తలంటుకున్నారు. లలితకి సగంజడవేసి రిబ్బనుపెట్టి, కాళ్లకి పసుపుపారాణిపెట్టి, మోముకు పౌడర్ వేసి, దమ్మిడిఅంత చుక్కబొట్టుపెట్టి తన నామగొలుసుపెట్టి పల్లెటూరిపిల్ల పట్నవాసంపిల్ల గాకుండా ముస్తాబుచేసింది బాల.

"పెళ్లికూతుర్లావుంది లలిత. ఇక పెళ్లికొడుకు రావాలి" అని లలితని ఉడికిస్తున్నాడు సుదర్శనం. పుట్టినరోజుపండుగ పిండివంటలతో బ్రహ్మాండంగాచేశారు. అందరికీ కాళ్ళకిచేతులకి చిత్రవిచిత్రంగాఅలంకరించింది వాళ్ల బామ్మ. శ్యామలకి-బంతియాకువేసి ఒక చెయ్యి, చందమామలోటి వక చెయ్యి-గోరింటాకువేసి గుడ్డలతోటికట్టింది బాల.

760

తెల్లవారగట్లు ఆటలకి ఎక్కడికివెడదామాయని ఆలోచిస్తున్నారు అక్కాచెల్లెలూను.

"అక్కా! తెల్లవారగట్ల సుదర్శనాన్ని లేపొద్దమ్మా అల్లరిచేస్తాడు, బాబు" అంది లలిత.

"చూశారా? నన్ను లేపరూ. అల్లాగే, పాపం. నేను నిద్దరపోను. ఇల్లాగే కూర్చుంటా తెల్లవార్లు. నన్నెందుకులేపరో చూస్తాగా!" అన్నాడు సుదర్శనం.

"జాగారం చేస్తావేమిటిరా? రాత్రి తెల్లవార్లునూ" అంది లలిత.

ఇంతలో సరోజని సీతవాళ్లు వచ్చేరు. సరోజని వాళ్లయింటికి రమ్మన్నది. మాయింటికి రమ్మని సీత పిలిచింది. ఆఖరుకి ఆటలకి పెద్దదొడ్డివుందని సరోజనిగారింటికి మార్చేరు ప్లాను.

ఒంటిగంటకు లేచేరు ముగ్గురూను. భోజనాలతోను, ముస్తాబులతోను రెండయింది. పిల్లని వాళ్లమ్మని చూడమని ముగ్గురు బయలుదేరేరు. ఇరుగుపొరుగుపిల్లల్ని తీసుకుని సరోజనిగారింటికి వెళ్లేరు.

చాలామందిపిల్లలు పోగయారు. వోపావుగంట గోరింటాకు పరీక్షలతోను, భోజనాలప్రశంసలోను, ముస్తాబులవ్యత్యాసములతోను జరిగింది కాలం.

ఆటల్లో పెండ్లీసపెద్దలు, పెద్దపిల్లలున్నారని కోపంవచ్చేపిల్లలు కొందరూ. అబ్బా ఆస్తమానం మీకు కబుర్లేనమ్మా మేమువెడతామని బెదరించే పిల్లలుకొందరూను. మొత్తంమీద పిల్లలంతా రాజీపడ్డారు. కళ్ళగంతలు, దాగురుమూతలు, అల్లలాకోడి మొదలయిన ఆటలుఆడి అలసిపోయారు.

ఇక ఆడమని పెద్దపిల్లలు కోలాటమువేసి కృష్ణుడికి గొబ్బితట్టి పాటలుపాడేరు. ఇంతలో తెల్లవారినది. పిల్లలందరూ ఆనందముగా ఎవరింటికివారి వాళ్లువెళ్లేరు.

పిల్ల ఏడ్చిందని చీవాట్లుపెట్టింది బాలని వాళ్లబామ్మ.

౪

వెంకాయమ్మగారు "లలితా! ఎక్కడపారేశావు? సరిక్రొత్తదే. అయ్యయ్యో! దానిమొగుడు కేకలు వేస్తాడే. వెతుకు" అని చెప్తూయుంది.

"దానికి ఒళ్లుతెలియదు ఆటలంటే. మరీపడిచస్తుంది వెధవఆటలుఇదీను. మొద్దులావుంది. ఆరుకాసుల వాను. మొన్న నేకొన్నాడు. జిగినీమెళ్లోంచి పడితే ఎందుకుతెలియదు? వెధవ్వేషాలు. ఇల్లంతా వెతికావా?" అంది వాళ్లమ్మ జగదాంబ.

"ఆ, వెతికేము. నన్నేంచెయ్యమన్నావు? ఎక్కడా కనుపించలేదు." అంది లలిత.

"నేనెరగనుబాబూ ఎక్కడపడిపోయిందోను. నన్ను తెల్లవారగట్ల లేపనంది. అంచేతే దీనికీశాస్తి అయింది" అన్నాడు సుదర్శనం.

"వెధవా! అవతలకిపో. అసలేఏడుస్తూంటే ఇంకా ఏడిపిస్తావెందుకూ?"

ఈసందడిలో వాళ్ల నాన్నగారు ఆఫీసునుంచి వచ్చేరు. "ఏమిటీ ఈఆడావిడి?" అన్నారు. సుదర్శనం అందుకున్నాడు: "నాన్నోయి! నిన్న లలిత పుట్టినరోజుకాదూ, అక్కయ్య గొలుసు పెట్టింది. అది తెల్లవారగట్ల ఎక్కడో పారేసింది. ఇంకాదొరకలేదు" అని అంటగాల్చేడు.

"అందుకా? మీఅమ్మ దాన్నితిడుతూఉంది. సరి, పండుగపూటా దాన్నితిట్టడమెందుకూ? దొరక్కపోతే చేయిద్దాములే. దానికిపెట్టడం బుద్ధితక్కువ నీదేనూ" అన్నాడు వాళ్లమ్మతోటి.

లలితంటే తండ్రికి ప్రేమఎక్కువ. అందుచేత ఏమీఅనలేదు. "లలితా! వూరుకో. ఏడవకు. ఇంకోమాటు సరోజనిగారింటికి వెళ్ళి వెతుక్కురామ్మా! వెర్రితల్లీ! ఇల్లా ఏడుస్తారా? పెద్దవాళ్లయితే పారేస్తారా? ఇదే చిన్నతనం" అన్నాడు వాళ్ల నాన్న.

సరోజనిగారింటికి వెళ్ళింది లలిత. వెతుకుతూయుంది. వాళ్ళ బామ్మ చెప్పిన ప్రార్థనపద్యాల్లోది 'అమ్మలగన్నయమ్మ' (భాగవతము)లోని పద్యంచదువుతుంది. ఆదేవిని ధ్యానించింది నాను దొరకాలని.

కష్టపడివెతగ్గా వాళ్ల గాదిచాటున దారిలోవుంది నాను. తెల్లవారగట్ల అక్కడపడింది. తీసుకొచ్చి వాళ్లమ్మకు ఇచ్చింది. "అమ్మా! బామ్మేదీ?"

తులశమ్మకి పూజచేసుకుంటున్నారని చెప్పింది వాళ్లమ్మ.

"బామ్మోయీ! నాను నీమూలాన్నిదొరికింది. నువ్వుచెప్పినపద్యం చదువుకుంటేనూ, ఆదేవిని తలుచుకుంటేను దొరికింది. లేకపోతే దొరక్కేపోను" అంది లలిత.

"అమ్మా! నువ్వు మంచిదానివమ్మా. అంచేతదొరికింది నాను. అదృష్టవంతురాలివమ్మా. ఇంతకూ లేచిన వేళ మంచిది" అంది బామ్మ.

ఇంట్లో అందరూ సంతోషించేరు నాను దొరికిందని. వెంటనే బాలమెళ్లో పెట్టింది జగదాంబ.

సుదర్శనం అందుకున్నాడు మళ్లీమాటలకి: "లలితా! నాను నామూలాన్నిదొరికింది. నేను నాన్నతో చెప్పబట్టీ లేకపోతే దొరక్కేపోను."

వానిమాటలకి అందరూ నవ్వుకున్నారు.

దేశసేవిక

శ్రీమతి సామవేదుల చిరంజీవమ్మగారు

రాతిరిగప్పు హైమపుతెరన్ మరుగొందిన కేతకీసుమం
బాతపకాంతి మందమలయానిలు కూర్మిమెఱుంగవాయుచున్
వీతసమ స్తమాంద్యమయి విస్ఫురతేజములొల్కునట్లు కా
రాతమము విడంబడి విరాజిలుచుండిరి దేశసేవికల్.

ఆతపవహ్నికీల లవణాంబుధితీరమునందు నుప్పు దా
చేతులచేసిపట్టి నవచెల్వమొ కృష్ణుని జన్మభూమికిన్
జాతరచేయుటన్గలుగు శాంతరసంబొ ముఖంబునింప వి
ద్యాతతగౌరవాన్వయవిభాతి మనోజ్ఞవిలాసమొందెడిన్.

భారతదేశ మీగతిని బానిసబంధములెల్లద్రెంచి స్వే
చ్ఛారమయై ప్రపంచమున సాదృశసోదరియైచెలంగు నం
చారయ దెల్పుచుండెననినట్లు వివర్జితబంధపాశయై
భారతదేశసేవిక ప్రభాతపుభేరిని మ్రోయవింటిరే!

తల్లి సమ స్తదీక్షలకు దక్షిణభూమియు! దేశభ క్తులన్
పిల్లలలోన "ఆంధ్రి"యను పేరిటిదెంతయు ధైర్యశీల యం
చెల్లజగంబు దన్నొగడ నింతలుజేసిన దాస్వతంత్రభా
స్వల్లిక దేశసేవికయ, భారతభావివిశుద్ధలక్ష్మిగా.